

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Innowacyjne narzędzia finansowe w rozwoju przedsiębiorstw o oddziaływaniu społecznym”

(opinia rozpoznawcza)

(2022/C 194/07)

Sprawozdawca: **Giuseppe GUERINI**

Współsprawozdawczynie: **Marie-Pierre Le BRETON**

Wniosek o konsultację	Prezydencja francuska w Radzie Unii Europejskiej, 21.9.2021
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Data przyjęcia przez sekcję	13.12.2021
Data przyjęcia na sesji plenarnej	19.1.2022
Sesja plenarna nr	566
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	231/1/3

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje decyzję prezydencji francuskiej w Radzie UE oraz konkretne zobowiązanie Ministerstwa Gospodarki i Finansów i rządu francuskiego do wspierania realizacji planu działania na rzecz gospodarki społecznej.

1.2. EKES uważa, że istotne jest opracowanie innowacyjnych instrumentów finansowych mogących przynieść pozytywne skutki społeczne, przede wszystkim dzięki działaniom prowadzonym przez organizacje gospodarki społecznej, lecz również dzięki zaangażowaniu wszystkich przedsiębiorstw dążących do wywarcia pozytywnego wpływu społecznego. W związku z tym EKES docenia i popiera postanowienia planu działania na rzecz gospodarki społecznej, przedstawionego przez Komisję Europejską 9 grudnia 2021 r., w szczególności gdy proponuje się zachęcanie do tworzenia rynków dla inwestycji w przedsiębiorstwa społeczne w Europie poprzez wspieranie tworzenia nowych instrumentów.

1.3. EKES sądzi, że uznanie gospodarki społecznej i lokalnej za jeden z czternastu ekosystemów europejskiej strategii przemysłowej jest zgodne z ideą promowania inwestycji o oddziaływaniu społecznym i przyjmuje ten fakt z zadowoleniem.

1.4. EKES jest zdania, że ważne jest wprowadzanie i wspieranie form inwestycji mających na celu uzyskanie skutków społecznych, stworzenie wysokiej jakości miejsc pracy i przyciągnięcie inwestorów prywatnych i nowego kapitału, lecz zaleca, by inwestycje te były ukierunkowane w taki sposób, by generowały efekty dodatkowe i mnożnikowe i nigdy nie zastępowały publicznych wydatków socjalnych na podstawowe świadczenia.

1.5. EKES opowiada się za tym, by (i) narzędzia i wskaźniki oceny skutków społecznych były opracowywane wspólnie na wcześniejszym etapie w odniesieniu do poszczególnych projektów, co zapewni poszanowanie specyfiki organizacji gospodarki społecznej, oraz by (ii) opracowano europejską definicję skutków społecznych.

1.6. EKES zaleca, by inwestycje mające na celu osiągnięcie skutków społecznych były planowane w sposób zapewniający równowagę między skutkami społecznymi (pozytywne zmiany zachodzące dzięki inwestycjom), poziomem zwrotu (odpowiedzialnym i zrównoważonym dla inwestora) i poziomem ryzyka dla przedsiębiorstw społecznych. Powinny one sprzyjać wzmocnieniu przedsiębiorczości społecznej dzięki dalszemu napływowi zainwestowanego kapitału oraz poprawie norm przejrzystości i odpowiedzialności społecznej oraz poprawiać możliwości włączenia przedsiębiorstw o oddziaływaniu społecznym i przedsiębiorstw społecznych do europejskiego systemu gospodarczego.

1.7. EKES docenia inicjatywy zrealizowane przez Komisję Europejską w ostatnich latach, w szczególności związane z programem EaSI, i z zadowoleniem przyjmuje fakt, że fundusz InvestEU dysponuje specjalnym budżetem na wzmocnienie europejskiej infrastruktury społecznej.

1.8. Aby zachęcić państwa członkowskie i Komisję do nadania tym inicjatywom nowego impulsu, EKES uważa, że istotne jest przeprowadzanie regularnych analiz w celu opracowania mapy różnych systemów innowacji i wsparcia finansowania o oddziaływaniu społecznym w państwach członkowskich z myślą o stworzeniu wspólnej bazy wiedzy i rozpropagowaniu wymiany dobrych praktyk.

1.9. EKES uważa, że konieczne jest utworzenie na szczeblu europejskim organu ds. doradztwa politycznego i monitorowania technicznego inicjatyw w dziedzinie innowacyjnego finansowania gospodarki społecznej i przedsiębiorstw, które dążą do osiągnięcia celów o oddziaływaniu społecznym.

2. Uwagi ogólne

2.1. Od wielu lat EKES zgadza się, że potrzebne są starania instytucji europejskich i państw członkowskich na rzecz wzmocnienia roli gospodarki społecznej w kontekście europejskim.

2.2. W niedawnej opinii ECO/533 ⁽¹⁾ EKES zalecił, by unia rynków kapitałowych w pełni uwzględniała różne formy inwestycji o oddziaływaniu społecznym, zwłaszcza w dziedzinie gospodarki społecznej.

2.3. W ciągu ostatniego dziesięciolecia podnoszenie świadomości i uznanie roli organizacji gospodarki społecznej doprowadziło do coraz większego skupienia się na inwestycjach o oddziaływaniu społecznym, które powinny zwiększyć już i tak znaczny potencjał przedsiębiorstw społecznych w dziedzinie odpowiedzialnych i zrównoważonych innowacji i tworzenia miejsc pracy ⁽²⁾.

2.4. Europa potrzebuje w coraz większym stopniu inkluzywnego i odpowiedzialnego systemu finansowania. Unia Europejska powinna natomiast zobowiązać się do przekazania nie tylko instytucjom, przedsiębiorstwom i funduszom finansowym, lecz również uczelniom wyższym, ośrodkom badawczym, podmiotom gospodarki społecznej i społecznościom lokalnym środków i wytycznych dotyczących sposobów, na jakie – jako podmioty rozwoju gospodarki bardziej zrównoważonej i sprzyjającej włączeniu społecznemu – mogą zwiększać potencjał przedsiębiorczości społecznej i wpływać na finansowanie.

2.5. Wiele organizacji gospodarki społecznej świadczy usługi, od których zależne są funkcje o zasadniczym znaczeniu dla życia grup ludności znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji. Są to usługi społeczne, zdrowotne, opiekuńcze i edukacyjne oraz, ogólnie rzecz biorąc, wszelkie usługi niezbędne do zapewnienia godnego życia osobom znajdującym się w trudnej sytuacji, przede wszystkim dzięki zagwarantowaniu odpowiednich warunków pracy.

2.6. Z tego względu inwestycje mające skutki społeczne muszą być ukierunkowane w taki sposób, aby przynieść efekty dodatkowe i mnożnikowe w stosunku do polityki publicznej, przy czym nie można dopuścić do tego, by inwestycje te zastępowały środki publiczne, zwłaszcza w przypadku przedsiębiorstw korzystających z polityki społecznej dotyczącej osób znajdujących się w trudnej sytuacji.

2.7. Pandemia spowodowała powszechne problemy społeczne, które uniemożliwiają osiągnięcie ambitnych celów w zakresie zrównoważonej transformacji (ubóstwo i nierówności, trudności z integracją migrantów, niedociągnięcia pod względem włączenia społecznego osób z niepełnosprawnościami oraz brak dostępności mieszkań dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji i ludzi młodych). Nadszedł zatem czas, aby wspierać model wzrostu gospodarczego i system biznesowy zdolne do krzewienia celów społecznych, pośród których należy priorytetowo traktować rozpowszechnienie wysokiej jakości zatrudnienia.

3. Definicja innowacyjnych instrumentów finansowych

3.1. EKES popiera postanowienia planu działania na rzecz gospodarki społecznej dotyczące potrzeby wprowadzenia innowacyjnych instrumentów finansowych i mające na celu rozwój przedsiębiorstw o oddziaływaniu społecznym i przedsiębiorstw społecznych, a przy tym uważa za bardzo ważne podkreślenie, że te instrumenty finansowe obejmują szeroki wachlarz inwestycji opartych na założeniu, iż kapitał prywatny może przyczynić się do pozytywnych skutków społecznych, które muszą mieć zawsze pierwszoplanowe znaczenie, i do generowania korzyści gospodarczych.

3.2. Specyfika tych instrumentów polega właśnie na intencji inwestora, który dąży do realizacji celów społecznych poprzez tworzenie wspólnych aktywów i wartości, przy jednoczesnym zapewnieniu zrównoważonego zysku ekonomicznego, który jest w dużej mierze przeznaczony na osiągnięcie celów społecznych.

3.3. Podmiotami zaangażowanymi w promowanie i tworzenie tych innowacyjnych instrumentów mogą być przedsiębiorstwa, organizacje i fundusze działające na rzecz osiągnięcia wymiernego wpływu społecznego, który jest zgodny z wynikami gospodarczymi.

3.4. Inwestycje wywierające skutki społeczne muszą charakteryzować się następującymi elementami:

- jasny i zamierzony cel, jakim jest wywołanie pozytywnych skutków społecznych,
- wspieranie przedsiębiorstw jasno zdefiniowanych jako przedsiębiorstwa społeczne, w oparciu o wspólnie przyjęte definicje i obiektywne kryteria,

⁽¹⁾ Dz.U. C 155 z 30.4.2021, s. 20.

⁽²⁾ Dz.U. C 286 z 16.7.2021, s. 13.

- ustalenie poziomu oczekiwania na podstawie sprawiedliwego, zrównoważonego i przejrzystego zysku ekonomicznego, nawet jeżeli może on być niższy od średniej zysków rynkowych,
- gotowość do reinwestowania części aktywów w celu wsparcia innych inwestycji ukierunkowanych na cele społeczne,
- wymierny wpływ, który ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia przejrzystości i odpowiedniej wiedzy na temat celów i założeń inwestycji,
- w wypadku dokonywania inwestycji w przedsiębiorstwa gospodarki społecznej kwestią o pierwszorzędym znaczeniu musi być spójność z zasadami i wartościami statutowymi.

3.5. Inwestycje wywierające wpływ społeczny powinny wspierać szczególnie przedsiębiorstwa zaangażowane w innowacje i rozwój lokalny, które w przeciwnym razie nie byłyby w stanie się rozwijać, choć czasami takie inwestycje powinny również zapewniać odpowiedni poziom usług dla mieszkańców. Powinny one być w stanie wytworzyć potencjalną siłę napędową wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu.

3.6. Inwestycje w przedsiębiorstwa i organizacje, które mają na celu wywieranie skutków społecznych, mogą poprawić wydajność i skuteczność wydatków publicznych na usługi społeczne, edukacyjne, zdrowotne i promujące kulturę oraz wspierać zatrudnienie dzięki szerszemu udziałowi inwestorów wspomagającemu ekosystem przedsiębiorczości łączący zrównoważony rozwój z odpowiedzialnością społeczną.

4. Złożona kwestia definicji przedsiębiorstw społecznych

4.1. Choć coraz większy nacisk kładzie się na analizę i wiedzę na temat przedsiębiorstw społecznych i innowacyjnych instrumentów finansowych, które są w stanie lepiej wspierać ich rolę, trzeba pokonać jeszcze wiele przeszkód w celu rozwinięcia – równoległe do przedsiębiorstw społecznych – równie nowatorskiego ekosystemu innowacyjnego, odpowiedzialnego i zrównoważonego finansowania. Pozwoli to na rzeczywiste i praktyczne wdrożenie prawdziwie europejskiego modelu gospodarczego służącego obywatelom i przedsiębiorstwom.

4.2. Wśród przeszkód napotykanymi przez wiele organizacji gospodarki społecznej w zakresie pełnego dostępu do innowacyjnych instrumentów finansowych, takich jak udział w funduszach private equity, quasi-kapitałowych instrumentach inwestycyjnych oraz zabezpieczonych i długoterminowych pożyczkach, a także przeznaczanie na przedsiębiorstwa społeczne solidarne finansowania uzyskanego dzięki oszczędnościom pracowniczym, możemy wskazać cztery obszary, w których należy wyeliminować te braki:

- zlikwidowanie luk informacyjnych oraz skorygowanie sposobu postrzegania przez kredytodawców i definicji prawnych, a także uznanie ich specyficznego charakteru ekonomicznego,
- podnoszenie umiejętności podmiotów sektora finansowego w zakresie oceny funkcjonowania organizacji gospodarki społecznej z finansowego punktu widzenia,
- wspieranie szkoleń dla organizacji gospodarki społecznej w celu poprawy ich umiejętności ekonomicznych i finansowych,
- rozwijanie sposobu informowania organizacji gospodarki społecznej, co umożliwi opanowanie mechanizmów finansowych i tym samym przeciwdziałanie niewykorzystaniu środków.

4.3. Co się tyczy pierwszej kwestii, EKES ma nadzieję, że plan działania na rzecz gospodarki społecznej będzie okazją do zachęcenia instytucji europejskich i państw członkowskich do opracowania definicji odpowiedniej zarówno dla instytucji publicznych, jak i finansowych Unii Europejskiej, co jest coraz bardziej potrzebne do zapewnienia pełnego dostępu do rynku kapitałowego. Ten pełny dostęp należy również zapewnić za pomocą niefinansowych działań wspierających ukierunkowanych na rozwijanie umiejętności podmiotów zaangażowanych w inwestycje o oddziaływaniu społecznym.

4.4. W związku z tym EKES uważa, że w planie działania na rzecz tworzenia unii rynków kapitałowych dla obywateli i przedsiębiorstw należy zwrócić większą uwagę na rolę gospodarki społecznej w przyciąganiu inwestycji wywierających skutki społeczne w Europie ⁽³⁾.

4.5. Co się tyczy poprawy zdolności oceny innowacyjnych inwestycji społecznych, Komitet uważa, że podmioty finansowe w zbyt wielu przypadkach stosują wysoki poziom ryzyka dla organizacji gospodarki społecznej po prostu dlatego, że posługują się narzędziami oceny powszechnie stosowanymi w innych przedsiębiorstwach. Prowadzi to do błędnej klasyfikacji, która zazwyczaj nie uwzględnia wystarczająco bardziej konkretnych aspektów gospodarki społecznej, takich jak kapitał społeczny i ludzki, reputacja, funkcja społeczna, konsensus społeczny, nacisk na cele leżące w interesie ogólnym oraz zdolność tworzenia wspólnych atutów. Można to opisać jako zawyżony pomiar środków ze względu na brak instrumentów umożliwiających pomiar celu.

⁽³⁾ „Unia rynków kapitałowych dla obywateli i przedsiębiorstw – nowy plan działania” (COM(2020) 590 final).

4.6. Organizacje gospodarki społecznej priorytetowo traktują realizację celów społecznych, edukacyjnych i środowiskowych. Należy w pełni pogodzić tę misję społeczną z wymogami gospodarczymi i finansowymi, co jest jednym z czynników trwałości tych organizacji. Wymaga to wsparcia programów szkoleń i podnoszenia kwalifikacji współpracowników w dziedzinie ekonomii i finansów.

5. Innowacyjne instrumenty finansowe i systematyka społeczna

5.1. W ciągu ostatniego dziesięciolecia instrumenty finansowe przeznaczone dla przedsiębiorstw społecznych znacznie się rozwinęły^(*), lecz nadal istnieje możliwość dalszego rozwoju, lepszego zaspokojenia potrzeb przedsiębiorstw społecznych oraz wsparcia ich ekspansji na rynku wewnętrznym. EKES uważa za istotne, by wraz z ich ekspansją we wszystkich organizacjach rozwijano kulturę oceny oraz opracowywano, w szczególności w środowisku akademickim, narzędzia oceny właściwe dla gospodarki społecznej.

5.2. W okresie od 12 czerwca do 27 sierpnia 2021 r. Komisja Europejska prowadziła konsultacje w sprawie systematyki społecznej i środowiskowej. W tym kontekście EKES zwraca uwagę na potrzebę unikania konkurencji lub nawet sprzeczności między systematyką środowiskową i społeczną.

5.3. Opracowanie jednolitego modelu systematyki (społecznej i środowiskowej) jest optymalnym rozwiązaniem właśnie z powodu konieczności ścisłego powiązania celów społecznych i środowiskowych, lecz by zachować wykonalność i elastyczność, nie powinien nakładać on znacznych obciążeń na przedsiębiorstwa.

5.4. Przedsiębiorstwa społeczne są głównie zakorzenione w społecznościach lokalnych, w których przeważa aspekt oparty na uczestnictwie, a także wyróżniają się zaangażowaniem społecznym: tworzeniem miejsc pracy, pomocą w rozwoju kariery zawodowej i podtrzymywaniem zatrudnienia, polityką sprawiedliwego wynagrodzenia i równości zawodowej. Wynika to również z faktu, że zasadniczo posiadają one strukturę zarządzania partycypacyjnego opartą na kryteriach demokracji, otwartości i przejrzystości. Aspekty te należy brać pod uwagę i szczególnie wspierać w systematyce społecznej.

5.5. Systematyka społeczna powinna pomóc w wywieraniu wpływu na finansowanie w celu uzupełnienia środków publicznych, które często w niewystarczającym stopniu wspierają politykę włączenia społecznego. Jednak finansowanie społeczne nie powinno nigdy zastępować roli instytucji, prawa i polityki publicznej w dążeniu do poszanowania praw socjalnych, eliminowaniu nierówności i zwalczaniu dyskryminacji.

5.6. Zwłaszcza jeżeli chodzi o usługi świadczone w interesie ogólnym, muszą one być finansowane ze środków publicznych, a kapitał prywatny może być wykorzystywany jedynie jako uzupełnienie tych środków. Przedsiębiorstwa o oddziaływaniu społecznym mają do odegrania kluczową rolę w społeczeństwie, w związku z czym przeznaczane nań inwestycje powinny w jak największym stopniu opierać się na stabilnych funduszach finansowych i „cierpliwym” kapitale. Należy bowiem mieć świadomość, że cele społeczne są realizowane w długiej perspektywie.

5.7. Nie można dopuścić do tego, by środki i metody pomiaru nagradzały sektory, które można łatwiej zmierzyć i w których dostępnych jest więcej zasobów lub danych, ze szkodą dla obszarów, w których obiektywny pomiar jest bardziej skomplikowany lub w których trudniej jest pozyskać dane. Aby inwestycje społeczne mogły się powieść, konieczna jest współpraca między sektorem publicznym, prywatnym i społecznym. Współpraca sektora społecznego ma zasadnicze znaczenie dla uszeregowania potrzeb pod względem ważności, gdyż to właśnie pracownicy tego sektora działają w terenie i znają potrzeby.

6. Propozycje oparte na dobrych praktykach w terenie

6.1. W ostatnich latach, pod wpływem inicjatywy na rzecz przedsiębiorczości społecznej z 2011 r., Komisja Europejska przyjęła różne programy zarówno bezpośrednio, jak i za pośrednictwem Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego w celu wsparcia innowacji społecznych i zwiększenia dostępu do finansowania dla organizacji gospodarki społecznej. Szczególnie interesujące były programy: EaSI Funded, EaSI Debt, EaSI Guarantee, EaSI Capacity Building i EFSI Equity Social Impact. Jeśli chodzi o przyszłe programowanie, obiecujące są również inicjatywy społeczne przewidziane w programie InvestEU, zwłaszcza jeżeli, jak zapowiedziano w planie działania na rzecz gospodarki społecznej, wprowadzone zostaną konkretne innowacje w celu promowania inwestycji społecznych.

6.2. By wesprzeć ekosystem sprzyjający inwestycjom społecznym, EKES sądzi, że przy wdrażaniu poszczególnych krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności istotne jest, by państwa członkowskie przygotowały się do realizacji ze środków w ramach instrumentu Next Generation EU pewnej liczby konkretnych działań, takich jak opisane poniżej.

(*) Ogólną analizę można znaleźć w publikacji KE „A recipe book for social finance” [Recepty na finansowanie społeczne] <https://op.europa.eu/pl/publication-detail/-/publication/f1b8099b-fd4c-11e5-b713-01aa75ed71a1>.

6.3. W wielu krajach przeprowadzono próby wprowadzenia i zatwierdzenia mechanizmów finansowania płatności na podstawie systemów motywacyjnych (ang. *pay by result*). Na przykład we Francji zlecono zadania mające na celu uzyskanie określonego oddziaływania społecznego, szczególną uwagę poświęcając modelom funduszy opartych na wynikach z udziałem inwestorów prywatnych pragnących wykorzystać środki na politykę uzgodnioną z rządem, zwłaszcza społeczną, gdy płatność jest powiązana z uzyskaniem oczekiwanych rezultatów. Popularyzacja takich praktyk musi opierać się na uprzedniej ocenie mającej na celu wykrycie potencjalnych nadużyć, takich jak transfer zdolności do przedsiębiorstw spoza gospodarki społecznej lub ewentualne zaprzestanie pomocy ze strony państwa.

6.4. Jednym z najciekawszych przykładów najlepszych praktyk jest praktyka opracowana przez rząd Finlandii, który utworzył centrum wiedzy specjalistycznej ds. inwestowania społecznego. Za jego pośrednictwem udziela się pomocy technicznej i profesjonalnej w celu zwiększenia kompetencji podmiotów, które zamierzają dokonać inwestycji o skutkach społecznych.

6.5. Inicjatywy te potwierdzają wagę wsparcia tworzenia, rozwoju i dostępności funduszy o oddziaływaniu społecznym, funduszy lub innych instrumentów finansowych, z których finansowane są inicjatywy przedsiębiorstw społecznych, zwłaszcza poprzez ukierunkowane zapewnienie funduszy takich jak InvestEu lub Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, aby rozpropagować formy współinwestycji (kapitał własny), współfinansowania (kredyt) lub gwarancji kredytu na działalność rynkową.

6.6. Konieczne jest zwiększenie zdolności instytucji europejskich i państw członkowskich do gromadzenia i analizowania danych niezbędnych do wykazania, że prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązań ze strony przedsiębiorstw społecznych i infrastruktury społecznej jest niższe od średniego prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania z tytułu kredytu bankowego. Tym samym uzyskano by uznanie wskaźników absorpcji kapitału własnego, które uwzględniają wartość społeczną tego rodzaju finansowania.

6.7. EKES wzywał już do uwzględnienia w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych (CRR)⁽⁵⁾ współczynników wsparcia, zwłaszcza ekologicznego i społecznego, w celu zmniejszenia udziału kapitału bankowego na pokrycie pożyczek na finansowanie przedsiębiorstw społecznych.

6.8. Z pewnością należy zwrócić uwagę na rolę, jaką banki alternatywne i etyczne istniejące w wielu krajach europejskich odgrywają w promowaniu finansowania ukierunkowanego na cele społeczne i środowiskowe. W niektórych przypadkach stworzyły one również fundusze inwestycyjne lub spółki zarządzające oszczędnościami, zajmujące się inwestycjami społecznymi i środowiskowymi.

6.9. Rozwiązania podatkowe ułatwiające inwestycje w gospodarkę społeczną mogą być przydatne w zachęcaniu do nich zarówno emitentów, jak i subskrybentów, którzy są w stanie wykazać faktycznie osiągnięte oddziaływanie społeczne.

6.10. Kluczowe znaczenie ma również to, by zachęcać i pobudzać „cierpliwy” kapitał, taki jak obligacje emitowane przez stowarzyszenia i certyfikaty udziałowe, które mają na celu uzupełnienie kapitału własnego stowarzyszeń i spółdzielni. Ponadto, aby zachęcić do inwestowania w przedsiębiorstwa społeczne, dla zarządzających funduszami emerytalnymi przydatne byłyby również przepisy zachęcające do korzystania z tych innowacyjnych narzędzi i je ułatwiające.

6.11. Na wzór doświadczeń Francji, w której ustawowo ustala się wysokość kwoty regulowanych oszczędności bankowych i pracowniczych funduszy oszczędnościowych opartych na zasadzie solidarności odpowiednio dla przedsiębiorstw gospodarki społecznej, certyfikowanych przedsiębiorstw społecznych i funduszy solidarnościowych, istotne byłoby rozwinięcie przepisów dotyczących funduszy finansowania opartego na solidarności w celu optymalizacji poziomu środków przeznaczanych na przedsiębiorstwa społeczne i uwolnienia dodatkowej kapitałowej lub quasi-kapitałowej zdolności inwestycyjnej.

6.12. Wśród dobrych praktyk stosowanych przez przedsiębiorstwa społeczne, zwłaszcza spółdzielnie, są również te zmierzające do przekształcenia przedsiębiorstw pogrążonych w kryzysie w działalność pracowników zorganizowanych pod nazwą spółdzielni, znane jako lewarowany wykup menadżerski⁽⁶⁾. Są one stosowane we Francji, Włoszech i Hiszpanii za pośrednictwem mechanizmów finansowania i za pomocą tworzenia specjalnych funduszy kapitału wzajemnego obejmujących udział w kapitale, które wraz z pracownikami współfinansują wznowienie działalności handlowej poprzez utworzenie spółdzielni.

Bruksela, dnia 19 stycznia 2022 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽⁵⁾ Dz.U. L 176 z 27.6.2013, s. 1.

⁽⁶⁾ „Business transfers to employees under the form of a cooperative in Europe: opportunities and challenges” [Przeniesienie własności przedsiębiorstwa na pracowników w formie spółdzielni w Europie: szanse i wyzwania], CECOP, 2013.